

Helsinki 19.8.2014

Dnro 2855/5/14

Oikeusministeriö
PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

ad 6 33 2013

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 26.6.2014 (OM 6/33/2014)

LAUSUNTO

Oikeusministeriö on viitekohdassa mainitussa kirjeessään pyytänyt eduskunnan oikeusasiamieheltä lausuntoa työryhmän mietinnöstä "Valtion oikeusaputoimistojen rakenneuudistus" (Mietintöjä ja lausuntoja 25/2014).

Lausuntonani esitän kohteliaimmin seuraavan.

Kanta julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan eriyttämiseen

Laillisuusvalvontakäytännössä ei ole tullut ilmi, että yleisen edunvalvonnan nykyinen organisaatiomuoto olisi ongelmallinen edunvalvon-
nassa olevan oikeusturvan kannalta. Näin ollen julkisen oikeusavun ja
yleisen edunvalvonnan eriyttämiseen ei laillisuusvalvontakäytännön
perusteella ole tarvetta. En kuitenkaan vastusta eriyttämistä. Paremm-
min kuin nykyinen organisaatiomuoto, eriyttäminen voisi korostaa
edunvalvontapalvelujen järjestämisen erillisyyttä oikeusapupalvelujen
tarjoamisesta. Kuitenkaan esteellisyystilanteisiin, joita oli työryhmän
oikeusaputoimistoille tekemän kyselyn perusteella oikeusaputoimek-
siannoissa esiintyneisiin esteellisyystilanteisiin nähden vähäinen
määrä (15/292 kappaletta), eriyttämisellä ei käsitykseni mukaan olisi
merkittävää vaikutusta. Oikeusaputoimiston ja edunvalvontatoimiston
eriyttäminen myös fyysisesti on nähtävästi mahdollista vain suurem-
missa toimistoissa ja siten toimistojen yhteinen toimitila voisi jatkos-
sakin muodostaa esteellisyyden. Mikäli jatkovalmistelussa on tarkoi-
tus pohtia toimistojen eriyttämistä myös fyysisesti, huomiota tulisi
kiinnittää myös niihin etuihin, joita toimistojen sijaitsemisella yhteises-
sä toimitilassa mahdollisesti saavutetaan varsinkin kun esteellisyys
kysymyksessä olevalla perusteella ei ymmärtääkseni ole merkittä-
vämpi ongelma.

Kanta keskusviraston perustamiseen

Työryhmän mietinnössä ei tässä vaiheessa kannateta keskusviraston perustamista ja todetaan, että mikäli tuomioistuinvirasto perustetaan, on todennäköistä, että myös oikeusapusektorilla tulee uudelleen harvittavaksi keskusviraston perustaminen. Olen 19.6.2013 antanut lausunnon oikeudenhoidon uudistamisohjelmasta vuosille 2013 - 2025 (dnro 1892/5/13). Lausunnossa kannatin ehdotusta tuomioistuinviraston perustamisesta. Myös oikeusavun ja edunvalvonnan osalta pidän keskusviraston perustamista kannatettavana. Keskusvirasto olisi omiaan korostamaan näitä palveluita ja järkevöittäisi hallinnollista johtoa, ohjausta ja valvontaa. Mietinnön mukaan keskusvirasto myös käsittelee toimistojen henkilökunnan toiminnasta tehty kantelut ja vastaisi kansalaiskirjeisiin. Käsitykseni mukaan tämä edesauttaisi hallintokanteluiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja tehostaisi hallinnon sisäistä laillisuusvalvontaa. Pidän tätä tärkeänä.

Lausuntopyynnön muut kysymykset

Muilta osin kysymys on siinä määrin hallinnon järjestämiseen liittyvistä tarkoituksenmukaisuuskysymyksistä, ettei minulla ole ainakaan tässä vaiheessa aihetta lausua niistä.

Oikeusasiamies

 Petri Jääskeläinen

Oikeusasiamiehensihteeri

 Terhi Arjola-Sarja

